

Att.:
Erhvervsstyrelsen
Olivia Karen Höcky Hansen
olihan@erst.dk

Kooperationen

Reventlowsgade 14, 2.

1651 København V

T. 33 55 77 30

kontakt@kooperationen.dk

www.kooperationen.dk

Den 14. februar 2024

Høringssvar vedrørende Lovforslag om bedre vilkår for demokratiske virksomheder

Kooperationen takker for invitationen til at indgive høringssvar og fremsender hermed vores bemærkninger til de dele af lovforslaget, der vedrører bedre vilkår for demokratiske virksomheder.

Kooperationen repræsenterer som arbejdsgiver- og interesseorganisation 130 demokratisk ejede medlemsvirksomheder og -organisationer med tilsammen ca. 6000 medarbejdere. Det er en del af vores formål at fremme udbredelsen af, kendskabet til og forståelsen for den kooperative idé og virksomhedsform.

Kooperationen var repræsenteret i Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder, og vi bakker stærkt op om den brede politiske aftale, der gennemfører en række af arbejdsgruppens anbefalinger. Vi ser frem til at bidrage til aftalens implementering hvor muligt, heriblandt aftalens del 3, der specifikt lægger op til samarbejde med centrale brancheorganisationer.

Vi mener, at initiativerne i aftalen samlet bidrager med et vigtigt skridt i retning af at skabe bedre forhold for demokratiske virksomheder, så vilkårene for start og drift bliver de samme som for andre virksomheder. Vi betragter i denne forbindelse en opdatering af erhvervsvirksomhedslovens bestemmelser om virksomheder med begrænset ansvar (v.m.b.a.)¹ som et vigtigt element, og er derfor overordnet meget positivt indstillede over for hensigten bag og initiativerne i lovforslaget.

Hvad angår tre af de foreslåede initiativer, mener vi dog, at der er behov for justeringer, for at initiativerne mest effektivt kan realisere den bagvedliggende hensigt om at forbedre forholdene for demokratiske virksomheder. Disse vedrører:

1. *Investerende medlemmer.* Vi mener, at der i stedet for en afgrænsning i deltagerkredsen bør ske en begrænsning af de investerende medlemmers samlede stemmerettigheder. På denne måde vil også en bredere kreds af bidragsydere kunne inddrages og virksomhedernes finansieringsmuligheder styrkes.

¹ Vi anvender i høringssvaret v.m.b.a. som fællesbetegnelse for f.m.b.a. og a.m.b.a.

2. *Den bundne reserve.* Vi mener ikke, det bør udelukkes, at en v.m.b.a. under visse forudsætninger kan anvende dele af reserven ved underskud, således at virksomheden kan drage nytte af de opsparede midler i krisetider.
3. *Muligheden for omdannelse af et anparts- eller aktieselskab til v.m.b.a.* Vi mener, at en "solnedgangsklausul" i høj grad vil stride mod den politiske aftales hensigt om ligestilling af virksomhedsformerne.

Vores bemærkninger og forslag til justeringer uddybes i det følgende.

1. Investerende medlemmer

I bestemmelsen om passive investorer i en v.m.b.a. foreslås det i lovforslagets §3, stk. 3, at investerende medlemmer højst må udgøre 30 pct. af den samlede deltagerkreds. Vi mener, at der i stedet bør indføres en bestemmelse, der begrænser de investerende medlemmers samlede stemmerettigheder til 30 pct.

Mulighed for en bredere kreds af investerende medlemmer

Hensigten bag bestemmelsen er at forbedre finansieringsmulighederne for v.m.b.a.'er, men samtidig bevare v.m.b.a.'ers særegenskab som virksomheder, der kontrolleres af deres aktive medlemmer.

Ved en begrænsning af stemmerettighederne frem for i deltagerkredsen sikres fortsat de aktive medlemmers fulde kontrol over virksomheden. Men samtidig muliggøres det, at virksomhederne kan rejse kapital fra en bredere kreds af bidragsydere.

Effekten af dette kan tydeliggøres med et eksempel:

En lukningstruet lokal virksomhed står over for en virksomhedsoverdragelse, hvor de syv medarbejdere skal overtage og videreføre virksomheden som kontrollerende ejere (aktive medlemmer).

Fordi virksomheden har stor betydning for service- og turisttilbuddet i lokalområdet, har 100 lokale borgere tilkendegivet, at de gerne som investerende medlemmer vil købe andele i virksomheden. Derved tilføres kapital til at støtte overtagelsen og virksomhedens første tid under det nye ejerskab.

Med det nuværende forslag vil virksomheden kun have mulighed for at optage to af borgerne som investerende medlemmer. Begrænses i stedet stemmerettighederne, vil der ikke være grænser for antallet af investerende medlemmer, og virksomhedens mulighed for at rejse kapital baseret på inddragelse af lokalsamfundet vil være kraftigt forbedret.

Som eksemplet viser, flugter en begrænsning af stemmerettigheder bedre med anbefaling 5.3 fra ekspertgruppen om demokratiske

virksomheder om at støtte op om landdistriktsiværksætteri ved "generelt at åbne op for equity crowdfunding i anpartsselskaber samt at se på mulighederne for crowdfunding i A.M.B.A. og F.M.B.A."

Landdistriktsiværksætteri og ligestilling af ejerskabsformer

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Erhvervslivets EU- og regelforum i 2021 anbefalede at justere eller fjerne selskabslovens § 1, stk. 3, så det bliver muligt for et ApS at udbyde kapitalandele til offentligheden. Den daværende regering tilkendegav, at den ville arbejde for anbefalingen.

I begrundelsen herfor fremgår:

"Muligheden for at udbyde anparter til offentligheden vil give anpartsselskaberne mulighed for at tiltrække risikovillig kapital ved equity crowdfunding. Det er muligt at investere relativt små beløbsstørrelser via crowdfunding, hvilket giver mindre virksomheder mulighed for at rejse den nødvendige væstkaptital fra en bredere gruppe af investorer. En sådan mulighed vil for danske anpartsselskaber bl.a. kunne fremme udkantsiværksætteri, da det fx fremadrettet vil blive muligt at støtte lokale virksomheder via crowdfunding i et anpartsselskab." ²

Såfremt equity crowdfunding i anpartsselskaber muliggøres, samtidig med at antallet af investerende medlemmer i en v.m.b.a. begrænses til 30 pct., vil der opstå en situation, hvor iværksættere vil kunne equity-crowdfunde i et Aps, men ikke i et v.m.b.a.

Såfremt det er forligskredsens hensigt at fremme landdistriktsiværksætteri, bør equity crowdfunding være muligt, uanset om iværksættere ønsker at stifte deres virksomhed som et kapitalselskab eller som et v.m.b.a.

Konsistens med kooperativ lovgivning i andre lande

Vælger vi i Danmark at begrænse de investerendes medlemmers samlede stemmerettigheder, vil det være konsistent med lovgivningen i en række andre lande. Omvendt har vi ikke kendskab til internationale erfaringer med, at begrænsningen sker i deltagerkredsen.

I den svenske og den italienske kooperative lovgivning er de investerende medlemmers stemmerettigheder begrænset til en tredjedel. I loven om det europæiske andelsselskab (SCE-loven) er grænsen 25 pct., i Frankrig er grænsen 35 pct.

Vi savner i lovforslagets bemærkninger en begrundelse for, hvorfor vi i Danmark skal vælge en anderledes tilgang end de nævnte lande. Derimod vil det fra vores perspektiv være nærliggende at prioritere en synergi med SCE-loven samt at hente inspiration i særligt Sverige, der i

² <https://regelforum.dk/anbefalinger/anpartsselskaber-skal-kunne-lave-crowdfunding-med-udbud-af-kapitalandele>

2015 indførte muligheden for investerende medlemmer med de samme hensigter, som dem der ligger bag nærværende lovforslag.

2. Aktiv sikring

Indførelsen af den frivillige mulighed for at langtidssikre en del af aktiverne i en v.m.b.a. er en vigtig tilføjelse til lovgivningen, som vi som rådgivningsaktør og interesseorganisation oplever en betydelig efterspørgsel efter blandt demokratiske virksomheder og iværksættere.

Vi bakker i høj grad op om forslaget og hensigten bag, som det er beskrevet i lovbemærkningerne og i anbefalingen fra Ekspertarbejdsgruppen.

- a. Dog finder vi det meget vigtigt, at der ikke lukkes for muligheden for, at en v.m.b.a. under visse forudsætninger kan drage nytte af den bundne reserve i krisetider.
- b. Herudover finder vi det vigtigt, at virksomheder, der vælger at etablere en bunden reserve, tillades størst mulig fleksibilitet ift. hvordan de vælger at formulere bestemmelsen om reserven i deres vedtægter.

Anvendelse af den bundne reserve ved underskud

I bemærkningerne til bestemmelsen om aktivsikring skrives der på side 29, at den bundne reserve ikke må kunne "reduceres i de år, hvor virksomheden har underskud, men skal opretholdes i uændret størrelse".

Det er vores opfattelse, at en udelukkelse af muligheden for at dække et underskud, eksempelvis ved en uforudset krise som vi oplevede det med COVID-19, vil være imod selve hensigten med bestemmelsen om den bundne reserve.

Vi mener, at det grundlæggende formål med en bunden reserve i mange tilfælde vil være at langtidssikre den demokratiske virksomheds virke iht. sit fællesskabsbaserede formål, der som eksempel kunne være at sikre indkøbsmuligheder i et lokalsamfund, eller opretholde en arbejdsplads med gode medarbejderforhold.

Når et udtrædende medlem overlader en del af værdierne til de kommende generationer i virksomheden, vil det således ikke kun være for, at virksomheden kan sikre et højere investeringsniveau (som det beskrives i lovbemærkningerne), men også for at øge virksomhedens soliditet og modstandsdygtighed over for eventuelle fremtidige udefrakommende chok.

Muligheden for at dække dele af et underskud med den udelelige reserve bør dog ikke være ubegrænset, den må ikke stride imod vedtægtsbestemmelserne herom, og der bør ideelt være en vis gennemsigtighed eller offentlighed herom.

I henhold til den spanske kooperative lovgivning kan en kooperativ virksomhed anvende den del af den lovgivningsmæssigt obligatoriske reserve, som virksomheden har opsparet over de seneste fem regnskabsår, til underskudsdækning. Det er en forudsætning, at reserven genoprettes gennem ekstraordinære indbetalinger over de følgende syv regnskabsår.³

Bestemmelsen er givetvis for specifik til at være overførbart til nærværende lovforslag, men der kan hentes inspiration i dens princip om at give den kooperative virksomhed et vist råderum over de seneste års henlagte midler.

Slutteligt skal det i denne forbindelse også bemærkes, at der med lovforslaget foreslås en frivillig ordning. Derfor vil muligheden for at kunne trække på den udelelige reserve ved underskud incentivere flere virksomheder til at henlægge en (større) procentdel til reserven, hvorimod for restriktive regler vil have den modsatte effekt.

Fleksibilitet til formulering af vedtægtsbestemmelser

Det fremgår af lovbemærkningerne, at v.m.b.a.'er kan henligge "en bestemt procentdel" af virksomhedens overskud og/eller formue. Vi henstiller til, at denne formulering blødes op, eller i hvert fald ikke tolkes for stramt i tilsynsmyndighedens efterfølgende praksis.

Eksempelvis bør det være muligt at vedtægtsbestemme en minimumsprocentsats (at minimum x pct. af det årlige overskud, skal henlægges) eller at en procentsats skal gælde indtil opnåelsen af et minimalt nominelt niveau (fx en bunden reserve på 5 mio. kr.).

Herudover finder vi det vigtigt, at lovtekstens og tilsynets beskyttelse af den bunde reserve fokuserer på at sikre de allerede opsparede midler, fremfor hvor meget der hensættes fremadrettet. Det skal derfor være muligt for en v.m.b.a. at ændre procentsatsen for hvor stor en del af det årlige overskud, man vil hensætte til den udelelige reserve fremadrettet.

Her skal der netop tages højde for, at der er tale om demokratisk ejede virksomheder med aktive ejere, og at de fremtidige medlemmers mulighedsrum derfor ikke bør indskrænkes unødigt.

3. Omdannelse af et kapitalsekskab til v.m.b.a.

Vi må forholde os kritiske over for den "solnedgangsklausul", der foreslås indført i forbindelse med muligheden for at omdanne et anparts- eller aktieselskab til et v.m.b.a.

³ Ley 27/1999, de 16 de julio, de Cooperativas. Artikel 59.

Vi mener, at klausulen i høj grad strider mod den hensigt om ligestilling af ejerskabs- og virksomhedsformer, som er et bærende element i både anbefalingerne fra Ekspertarbejdsgruppen og den opfølgende politiske aftale.

I vores optik er det selvmodsigende at indføre en lovbestemmelse med den hensigt at "sikre fleksibilitet for virksomheder til at organisere sig efter den regulatoriske ramme, som findes mest hensigtsmæssig"⁴, og så samtidig fjerne muligheden igen efter blot 2,5 år.

Generationsskifter og lokalt ejerskab

Læser man bemærkningerne til lovforslaget, kan man få det indtryk, at muligheden for omdannelse til et v.m.b.a. primært indføres som en løsningsmulighed for virksomheder med elementer af demokratisk ejerskab, der fejlagtigt er blevet etableret som kapitalselskaber – og for hvem en midlertidig mulighed for omdannelse derfor vil være tilstrækkelig.

Dette stemmer dog ikke overens med den bagvedliggende anbefaling fra Ekspertgruppen, der netop sigter mod at etablere en vedvarende mulighed for at virksomheder, der er etableret som kapitalselskaber, kan overgå til demokratisk ejerskab, eksempelvis ved et generationsskifte.

I anbefalingsteksten nævnes her som eksempler;

- en lokal biograf e. lign. i landdistrikterne, hvor de lokale ønsker at fortsætte driften af virksomheden i foreningsregi,
- og en ejerledet håndværksvirksomhed, hvor en virksomheds-ejer ønsker at generationsskifte til en medarbejderejet virksomhed.

Vi ønsker i den forbindelse at påpege, at såvel behovet for, og potentialet i, sådanne omdannelser også vil være til stede efter d. 1. januar 2027. Samtidig mener vi, at tidsbegrænsningen sender et uheldigt signal til eksempelvis en virksomhedsejer, der overvejer et generationsskifte. Her vil midlertidigheden i bestemmelsen kunne opfattes som en manglende tiltro til den demokratiske ejerskabsforms anvendelighed fra lovgivers side.

Det administrative træk ved omdannelse til v.m.b.a.

Solnedgangsklausulen begrundes med et øget ressourcebehov til manuel sagsbehandling hos Erhvervsstyrelsen. Vi stiller os dog tvivlende over for, hvor stort dette ressourcebehov i realiteten vil være. Dette gælder særligt efter de første 2-3 år, hvor der vil kunne være en ekstraordinær pukkel af virksomheder, der oprindeligt burde være etableret som et v.m.b.a.

⁴ Lovforslagets bemærkninger, s. 36

Vi hæfter os i den forbindelse ved, at den manuelle sagsbehandling i Erhvervsstyrelsen primært må indebære at påse, at virksomhedens vedtægter ændres i overensstemmelse med de krav, der gælder registrering som v.m.b.a. efter erhvervsvirksomhedsloven. En sagsbehandlingsopgave, som vi ikke har indtryk af vil adskille sig betydeligt fra en nyregistrering af en v.m.b.a.

Kooperationen

Reventlowsgade 14, 2.

1651 København V

T. 33 55 77 30

kontakt@kooperationen.dk

www.kooperationen.dk

Opfølgning

Til slut vil vi gerne opfordre til, at der i tråd med Ekspertarbejdsgruppens anbefalinger følges op på lovforslagets implementering, udbredelse og effekter, og at de relevante interessenter og vidensaktører på området løbende inddrages i en dialog herom.

Fra Kooperationens side stiller vi os i denne forbindelse til rådighed, og vi glæder os til at bidrage til implementeringen af såvel nærværende lovforslag som den samlede politiske aftale.

Slutteligt stiller vi os naturligvis til rådighed for en uddybelse af argumentationen i nærværende høringssvar, såfremt der skulle være et ønske om dette.

Med venlig hilsen,

Anne Seiersen
Direktør, Kooperationen